

Ruda Śląska, 20.02.2022r.

Recenzja
pracy doktorskiej
mgr Małgorzaty Rychlickiej

**Ocena waspiny jako czynnika diagnostycznego
i prognostycznego u pacjentek z rakiem endometrium**

Przedstawiona do recenzji praca doktorska porusza niezwykle ważny i ciekawy temat poszukiwania nowych metod i czynników przydatnych w diagnostyce, rokowaniu i leczeniu chorób nowotworowych, w tym przypadku raka endometrium. Nowotwór ten jest drugim, po raku szyjki macicy, najczęstszym nowotworem złośliwym narządu rodne. Rozpowszechniony jest u ok. 5% ogólnej populacji kobiet; w krajach rozwiniętych występuje 10 razy częściej niż w pozostałych. Każdego roku diagnozowanych jest ponad 88 000 przypadków zachorowań w Unii Europejskiej. Wskaźnik zachorowalności wciąż rośnie, a liczba nowych zgonów ma wzrosnąć do 2025 r. o 17.4%, co stanowi istotny problem zdrowotny kobiet w populacji światowej. Podjęcie przez Doktorantkę tematu analizy tego zagadnienia zasługuje na słowa uznania; być może wpłynie na postępowanie położników w codziennej praktyce klinicznej.

Oceniana dysertacja pod tytułem „Ocena waspiny jako czynnika diagnostycznego i prognostycznego u pacjentek z rakiem endometrium” mieści się na 109 stronach, zawiera 18 rycin i 33 tabele, piśmiennictwo liczy 113 pozycji. Nie jestem zwolennikiem używania określeń „ocena” czy „analiza” w tytułach prac naukowych. W mojej opinii, tytuł brzmiałby lepiej i bardziej nowocześnie, gdyby słowo „ocena” pominąć. Praca posiada klasyczny układ, składa się z 6 rozdziałów: wstęp, cel pracy, materiał i metody, wyniki, dyskusja, wnioski. We wstępie autorka przedstawia podstawy teoretyczne, fizjologiczne, genetyczne oraz kliniczne podłoże omawianego tematu. Wstęp jest zrozumiały i wprowadza czytelnika w zagadnienie, stanowi źródło wiedzy pomagającej w zrozumieniu procesu badawczego, jednakże uważam, że jest nieco zbyt obszerny - mieści się na ponad 25 stronach. Mimo to, wstęp jest spójny i logiczny, jednakże znalazły się w nim

pewne sformułowania wymagające korekty: „diagnoza raka endometrium stawiana jest częściej przez patologów” - uważam, że taką diagnozę stawiają wyłącznie patolodzy; „wiek około- i pomenopauzalny” - zamieniłbym na „okres” gdyż nie znam arbitralnie określonego wieku menopauzy w populacji; „od wieków znana jest zależność (...)” - sugerowałbym precyzyjniejsze określenie w pracy naukowej, szczególnie, że Autorka nie dostarcza w tym miejscu piśmiennictwa datowanego na „wieki temu”.

Cele są sformułowane jasno i precyzyjnie.

Metodyka badań została przedstawiona w sposób bardzo szczegółowy. Zastrzeżenie może budzić pozornie zbyt wysoki stopień zróżnicowania podziałów w analizowanych grupach (otyłość, wiek, status menopauzalny, choroby tarczycy itd), niemniej w dalszej analizie czytelnik uzyskuje wyjaśnienie tej kwestii. W analizie statystycznej autorka zastosowała znane ale dobrze dobrane metody oceny istotności i korelacji między zmiennymi.

W rozdziale Wyniki autorka opisała szczegółowo swoje obserwacje wraz z analizą statystyczną. Uważam za niepotrzebną analizę czynników demograficzno-społecznych jak stan cywilny. Ani we wstępie ani w celach pracy autorka nie sugerowała, że czynniki te mają (bądź mogą mieć) wpływ na oceniane zagadnienie a zatem poświęcenie aż kilku stron na taką analizę uważam za zbędne i nie służące dobrze proporcji pracy.

Wyjaśnienia wymaga zdanie; „Można tu rozpatrywać, iż OR 0.64 oraz OR 0.69 stanowią pośredni dowód na waspinę jako czynnik ochronny w zachorowaniu na raka endometrium” umieszczone pod tabelą 30. Sugeruję także wyjaśnić skąd wziął się punkt odcięcia 1,08 ng/ml.

Rozdział Dyskusja stanowi przegląd literatury poświęconej analizowanej tematyce. W tej części doktorantka porównała uzyskane przez siebie wyniki z dostępnymi w aktualnym piśmiennictwie, wykazując jego znajomość. Niedosyt budzi niewielka objętość tego rozdziału (zaledwie 10 stron), gdzie wyniki doktorantki dyskutowane są tak naprawdę na 4. Jak rozumiem, w literaturze brak jest obecnie podobnych badań stanowiących kanwę do bardziej rozbudowanej dyskusji. Opinie doktorantki formułowane są ostrożnie, co świadczy o pragmatycznym i rzetelnym podejściu do nauki. Autorka przedstawia swoje wyniki w kilku, aspektach starając się jak najlepiej porównać prowadzone przez siebie badania z danymi z literatury. Wywód naukowy jest logiczny i spójny. Autorka wykorzystala 113 pozycji piśmiennictwa, głównie anglojęzycznego. Dyskutowane wyniki innych autorów interpretowane są prawidłowo i logicznie porównywane z rezultatami badań doktorantki.

Wnioski z pracy w mojej opinii powinny zostać przerehabilitowane. W założeniu, wnioski jako podsumowanie pracy odpowiadają założonym celom i powinny zostać sformułowane jasno, precyzyjnie i dobrze odpowiadać na pytania postawione w założeniach. Uważam, że w tym miejscu autorka nie powinna wykazywać nadmiernej ostrożności stosując tryb przypuszczający i frazę „wydaje się”. Wnioski wynikają z badań autorki i na ich podstawie można się pokusić na bardziej stanowcze sformułowania. Na przykład zamiast „Różnice w ekspresji waspiny, wydają się być niewystarczające do różnicowania histopatologicznego” stwierdzić: „w badaniach nie wykazano przydatności waspiny do różnicowania histopatologicznego”

W całej pracy, autorka stosuje zamiennie określenia: „średnie stężenie waspiny w surowicy”, „średnie surowicze stężenie waspiny” i niedopuszczalne „surowicza wartość średnia waspiny”. Uważam, że mianownictwo to powinno zostać ujednoczone i poprawione. Podobną sugestię mam w odniesieniu do zamiennego stosowania strony biernej i czynnej w opisie wyników (np. uzyskano vs. uzyskaliśmy). W opisie tabeli 30 pojawia się nagle wisfatyna zamiast waspiny; określenia typu „niestety” w odniesieniu do wyników statystycznych są niepotrzebnym wzmocnieniem emocjonalnym. Na stronie 78 (pewnie w wyniku autokorekty edytora tekstu) pojawiły się błędy ortograficzne - określenia „przedoperacyjne, pomenopauzalne i przedmenopauzalne” piszemy łącznie. Rycina 18. nie posiada tytułu ani opisu.

Powyższe uważam jednak za potknięcia edytorskie i łatwe do usunięcia niedociągnięcia, a cała dysertacja w pełni spełnia wymogi rozprawy doktorskiej i zasługuje na pozytywną recenzję. Przedstawiona do oceny praca w pełni spełnia warunki rozprawy na stopień doktora nauk o zdrowiu. Autorka wykazała umiejętność zaprojektowania i przeprowadzenia badań naukowych. Recenzowana rozprawa doktorska spełnia warunki określone w art. 13. Ustawy z dnia 14 marca 2003r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. 2016 poz. 882 z późn. zm.)

Uprzejmie wnoszę do Rady Dyscypliny Nauk Medycznych i Nauk o Zdrowiu Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie o dopuszczenie mgr Małgorzaty Rychlickiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

dr hab. n. med. Wojciech Cnota